

Dokumentacja złożona do konkursu na kuratorski projekt wystawy
w Pawilonie Polskim na 16 Międzynarodowej Wystawie Architektury
w Wenecji w 2018r.

Tytuł: Boimy się tłumu, a tłum boi się siebie

Artysta: Marcin Dudek

Kurator: Sebastian Gawłowski

Koncepcja wystawy

BOIMY SIĘ TŁUMU, A TŁUM BOI SIĘ SIEBIE¹

Tłum jest nieodzownym elementem krajobrazu miast, a jego zachowanie może przybierać najrozmaitsze formy. Niebezpieczeństwa oraz zagrożenia, jakie mogą generować w skrajnych sytuacjach masy ludzkie przyczyniły się do powstania crowd science - dziedziny rozpoznającej i przewidującej schematy działania tłumu. Jest to również problem, z którym coraz częściej musi ścierać się współczesna architektura dla mas oraz urbanistyka.

Projekt na Biennale Architektury ma za cel przeprowadzanie analizy „architektury tłumu”, która skupia się na studium przypadków historycznych i współczesnych katastrof stadionowych. Regularnie powtarzające się incydenty, w których nieprzewidywalna fala ludzka wymyka się spod kontroli, wpada w stadny popłoch i napiera na materię architektury, wyzwala ogromne pokłady siły, które zwykle kończą się katastrofą.

Environment zaprojektowany przez Marcina Dudka zakłada architektoniczny cytat zaczerpnięty z historycznej bryły Koloseum. W przestrzeni Pawilonu Polskiego skonstruowana zostanie arena składająca się z łuku trybuny oraz siatki korytarzy, których forma jest uniwersalnym elementem architektury stadionowej. W dostępnej dla publiczności strukturę trybun zostaną wmontowane gipsowe odlewy, stanowiące przeniesione w skali 1:1 fragmenty architektury - punkty zapalne, przyczyniające się do tragicznych wydarzeń - zawalające się schody i tarasy, przewracające się płoty i barierki etc. Będą one stanowić architektoniczne archiwum stadionowych katastrof (Heysel, Bruksela 1985; Hillsborough, Sheffield 1989; Ohene Djan Stadium, Akra 2001; 30 June Stadium, Kair 2015; Demba Diop Stadium, Dakar 2017 etc).

Podczas dni otwarcia Biennale powstały environment architektoniczny zostanie dodatkowo aktywowany przez grupę osób, których wyreżyserowane działania wewnątrz powstałej struktury będą wciągać w interakcję widzów, poprzez kreowanie sytuacji zaczerpniętych z choreografii tłumu: przepychania się mas ludzi, tworzenia zatorów w przejściach oraz ich fizycznego napierania na powstałą architekturę. Działania te będą filmowane - na ich podstawie powstanie wideo, które będzie prezentowane w Pawilonie podczas trwania Biennale.

Wybór katastrof stadionowych w kontekście „architektury tłumu” wynika z biograficznego doświadczenia Marcina Dudka, który w młodości należał do środowiska fanatycznych kibiców piłki nożnej oraz był integralną częścią tłumu, które pod wpływem grupowych emocji przeistaczał się w falę masy ludzkiej zalewającej wszystko na swojej drodze. Przeżycia te stają się punktem odniesienia dla analizy niekontrolowanych zachowań tłumu i jego relacji wobec architektury.

Streszczenie scenariusza wystawy

We wnętrzu Pawilonu Polskiego zbudowana zostanie forma architektoniczna, będąca cytatem zaczerpniętym z formy Koloseum. Większość przestrzeni wystawienniczej zajmie wycinek łuku trybun wznoszący się na wysokość 2,45 m i przylegający do frontowej ściany Pawilonu. Wejście do wnętrza Pawilonu umożliwi korytarz/tunel rozdzielający trybuny na dwie części na wysokości wejścia głównego, który prowadzi do znajdującej się przed trybunami „areny”. Przestrzeń „areny” zostanie podzielona na mniejsze, niesymetryczne sektory przez wolnostojące ściany (wysokość: 2,45

¹ Tytuł projektu jest cytatem z książki: Deyan Sudjic, *Język miast*, tłum. Anna Sak, Kraków 2017 s. 251

metra). Wytworzona zostaje w ten sposób sieć korytarzy, które pozwalają na dotarcie do bocznych przestrzeni Pawilonu, w których znajdują się schody umożliwiające wejście na trybuny. Poza tymi ciągami komunikacyjnymi trybuny zostaną oddzielone od areny metalową siatką.

Wspomniany cytat architektoniczny z Koloseum opiera się na proporcji łuku trybun oraz nawiązaniu do sieci korytarzy znajdujących się w podziemiach areny. Wykorzystane zostaną materiały nawiązujące do współczesnych stadionów - stalowe konstrukcje, kraty wema, metalowe siatki i barierki, płyty kartonowo-gipsowe, jesmonite etc.

Na trybunach oraz wewnątrz areny znajdować się będą gipsowe odlewy form architektonicznych w skali 1:1 (o wymiarach maksymalnych ok. 1 x 1 m) wmontowane w powstałą strukturę. Odlane zostaną fragmenty architektury, które były przyczyną katastrof stadionowych (zapadające się tarasy, schody, barierki, płoty etc). Będą one stanowić dokumentację wybranych stadionowych katastrof z ostatnich 40 lat.

Podczas pierwszych trzech dni otwarcia Biennale wewnątrz Pawilonu działać będzie grupa pięciu osób, która w obrębie dostępnych dla publiczności przestrzeni (tunel wejściowy, arena, trybuny) będzie aktywować powstały projekt, przez wchodzenie w interakcję ze zbudowaną architekturą (np. rozbijanie ścian działowych na arenie, przechodzenie przez barierki i metalowe ściany, wprawianie ich w ruch) oraz publicznością (np. tworzenie zatorów w przejściach i korytarzach, przepychanie się wśród publiczności, napieranie na nią). Ich działania będą miały na celu wytworzenie wyreżyserowanej choreografii mas, której elementy są charakterystyczne dla wybuchów paniki i niekontrolowanych zachowań wśród tłumu. Choreografia ta przewiduje wykreowanie relacji napierających na siebie sił, które powstają pomiędzy architekturą a masą ludzką, kiedy tłum wymyka się spod kontroli. Publiczność Pawilonu w ten sposób sama zostanie częścią zunifikowanego tłumu.

Działania te będą dokumentowane przez dwóch operatorów wyposażonych w kamery, drona znajdującego się wewnątrz Pawilonu oraz kamer przemysłowych. Powstały materiał zostanie następnie zmontowany w formę wideo. Będzie ono prezentowane jako projekcja na centralnej ścianie wewnątrz Pawilonu podczas trwania Biennale przedstawiając potencjał sił, jaki tkwi między tłumem a architekturą.

Scenariusz wystawy

Projekt zakłada stworzenie we wnętrzu pawilonu fragmentu trybun stadionowych na planie elipsy o wymiarach odpowiadających proporcjom Koloseum. W kolejnej części przestrzeni wystawienniczej zaprojektowano siatkę korytarzy inspirowaną pomieszczeniami znajdującymi się pod główną płytą Koloseum.

Użytkownik przestrzeni rozpoczyna zwiedzanie wchodząc przez korytarz prowadzący z głównego wejścia pawilonu. Korytarz wykonany jest ze stalowej konstrukcji ze sklepieniem kolebkowym, opartej na słupach o przekroju 8 x 8 cm i osłoniętej siatką cięto ciągnioną. Wysokość korytarza wynosi 3,45m, a jego forma nawiązuje do proporcji i podziałów na elewacji Koloseum.

Po pokonaniu korytarza, zwiedzający przechodzi do części, w której odbywać się będą działania podejmowane przez performerów podczas dni otwarcia Biennale. Konieczne do tego było zaprojektowanie osobnych przestrzeni wydzielonych od siebie ścianami. Ściany zostaną wykonane z płyt g-k mocowanych za pomocą profili ze stali ocynkowanej przymocowanych do podłogi. Wysokość ścian wynosi 2,45m. Zaletą tego rozwiązania jest łatwa możliwość demontażu po zakończeniu wystawy. Uzupełnieniem ścian działowych będą elementy tworzące ekspozycję

o charakterze stadionowym: ogrodzenia, barierki itp. (zaznaczone na rzucie kolorem pomarańczowym).

Następnie, zwiedzający udają się na trybuny, które wznoszą się na wysokość 2,45m. Poszczególne siedziska mają wysokość 35 cm. Na trybuny prowadzą schody o wysokości stopnia 17,5 cm i głębokości 25 cm. Trybuny zostały oddzielone od reszty pawilonu ogrodzeniem wykonanym z siatki cięto ciągnionej rozpiętej pomiędzy stalowymi słupkami o rozstawie 2,6 m. Z poziomu trybun zwiedzający mogą obserwować toczące się arenie działania. W celu wzmocnienia konstrukcji zostaną zastosowane stalowe stężenia. Cała struktura architektoniczna wewnątrz Pawilonu została zaprojektowana zgodnie z zasadami prawa budowlanego, BHP oraz PPOŻ.

